

Labklājības ministrija

Aktualitātes un turpmākie izaicinājumi invaliditātes politikas jomā

Aldis Dūdiņš

Sociālo pakalpojumu un invaliditātes politikas departamenta direktors

27.02.20205.

Labklājības ministrija

Grozījumi Invaliditātes likumā (IL) pieņemti 07.11.2024.

I – invaliditātes statusa termiņš (spēkā no 04.12.2024.)

II - tiesības uz invaliditātes ekspertīzi (spēkā no 04.12.2024.)

III - aprūpe mājās pakalpojums bērniem (spēkā no 04.12.2024.)

IV – redzes pabalsta saņemšanas nosacījumi (spēkā no 04.12.2024.)

V – iesniedzamie dokumentu un iesnieguma izskatīšana (spēkā no 01.01.2025.)

VI - lēmuma pieņemšana (spēkā no 01.01.2025.)

Labklājības ministrija

Grozījumi IL

I – Invaliditātes termiņš (8. panta otrā daļas 1. punkts) – spēkā no 04.12.2024.

Tiek svītroti 6 mēneši kā īsakais termiņš, uz kādu nosakāma invaliditāte

"1)invaliditāti, ja personas funkcionēšanas ierobežojuma pakāpe atbilst invaliditātes noteikšanas kritērijiem, — uz noteiktu termiņu (no viena līdz pieciem gadiem, bet personai, kura līdz invaliditātes ekspertīzes veikšanas dienai nav sasniegusi 18 gadu vecumu, arī līdz dienai, kad tā sasniedz 18 gadu vecumu) vai bez atkārtota ekspertīzes termiņa (uz mūžu)"

II - tiesības uz invaliditātes ekspertīzi (7. panta otrā daļa) – spēkā no 04.12.2024.

Tiesības veikt invaliditātes ekspertīzi tiek noteiktas ES zilās kartes turētājam un viņa ģimenes locekļiem

Izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 20. oktobra direktīvas (ES) 2021/1883 par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkā un ar ko atceļ Padomes direktīvu [2009/50/EK](#)

Labklājības ministrija

Grozījumi IL

III – aprūpe mājās pakalpojums bērniem (izslēgta 12. panta pirmās daļas 4.² punkts un 2.⁴ daļa) – spēkā no 04.12.2024

Salāgotas normas ar aprūpe mājās pakalpojuma saņemšanas nosacījumiem bērniem ar īpašas kopšanas nepieciešamību Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā

IV – redzes pabalsta saņemšanas nosacījumi – (12. panta 4.¹ daļa) - spēkā no 04.12.2024.

Redzes pabalstu turpmāk var saņemt arī ar piegādi personas dzīvesvietā

Labklājības ministrija

Grozījumi IL (V) iesniedzamie dokumentu un iesnieguma izskatīšana (8. panta trešā daļa, sestā un septītā daļa) - spēkā no 01.01.2025

Invaliditātes ekspertīze pēc pilnas dokumentu paketes saņemšanas

- iesniegums
- nosūtījums uz VDEĀVK (veidlapa Nr. 088/u)

Jauni termiņi un kārtība atkārtotas invaliditātes ekspertīzes veikšanai

- ne biežāk kā reizi sešos mēnešos
- pirms sešu mēnešu perioda, ja veselības stāvoklis ir būtiski pasliktinājies un funkcionēšanas ierobežojumi ir uzskatāms par stabiliem, ko apliecina medicīniskie dokumenti

Garāks termiņš invaliditātes ekspertīzes veikšanai

Ja uz dokumentu iesniegšanas brīdi līdz iepriekš noteiktās invaliditātes termiņa beigām ir vēl vismaz 4 mēneši, VDEĀVK ekspertīzi var veikt līdz trīs mēnešiem (nevis viena mēneša laikā)

Labklājības ministrija

Grozījumi IL (VI) - lēmuma pieņemšana (8. panta 3.¹ un 3.² daļa) – spēkā no 01.01.2025.

Atkārtotas invaliditātes gadījumā noteiktās invaliditātes termiņa sākuma datums atkarīgs no dokumentu iesniegšanas laika, t.i., vai līdz spēkā esošās invaliditātes termiņa beigām ir vairāk vai mazāk par diviem mēnešiem

Ja dokumenti iesniegti, kad līdz esošās invaliditātes termiņa beigām ir **MAZĀK par diviem mēnešiem**

PIEMĒRS: Personai noteikta II invaliditātes grupa līdz 07.06.2025.

Dokumenti VDEĀVK iesniegti 25.04.2025.

Ekspertīze veikta 03.05.2025., pieņemts lēmums

- Noteikta I (smagāka) invaliditātes grupa no 25.04.2025. (dokumentu iesniegšanas datums VDEĀVK)
- Noteikta II vai III (tāda pati vai vieglāka) invaliditātes grupa vai invaliditāti nenosaka no 08.06.2025. (nākamā diena no iepriekš noteiktā invaliditātes termiņa)

Ja dokumenti iesniegti, kad līdz esošās invaliditātes termiņa beigām ir **VAIRĀK par diviem mēnešiem**

PIEMĒRS: Personai noteikta II invaliditātes grupa līdz 07.09.2025.

Dokumenti VDEĀVK iesniegti 15.03.2025.

Ekspertīze veikta 03.04.2025., pieņemts lēmums

- Noteikta I (smagāka) invaliditātes grupa no 15.03.2025. (dokumentu iesniegšanas datums VDEĀVK)
- Noteikta II vai III (tāda pati vai vieglāka) invaliditātes grupa, vai invaliditāti nenosaka no 03.04.2025. (lēmuma pieņemšanas datums)

Labklājības ministrija

Īstenotās iniciatīvas 2024./2025. gadam

23.04.2024. MK atbalsta konceptuālo ziņojumu par invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveidi bērniem

Izmaiņas normatīvajā regulējumā par lēmuma pieņemšanu invaliditātes ekspertīzes ietvaros

Nodrošinātas 5 papildu amata vietu izveide VDEĀVK (2 klientu konsultanti un 3 ārsti eksperti)*

Uzsāk darbu pilnveidotā IIS

No 01.01.2025. ir paaugstināts bērna ar invaliditāti kopšanas pabalsts no 313,43 līdz 413,43 euro/mēnesī

Pārskatīts asistenta/pavadzoņa atlīdzības apmērs no 5.42 līdz 5.72 *euro* par vienu pakalpojuma sniegšanas stundu

No 01.01.2025. ieviests jauns psihosociālās rehabilitācijas pakalpojums bērniem ar autiskā spektra traucējumiem

Minimālo pakalpojumu groza ieviešana no 01.05.2025.

2024. gadā kā pagaidu vietas, no 2025. gada – kā pastāvīgas vietas

Labklājības ministrija

Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā

Mērķis – noteikt vienotu minimālo sociālo pakalpojumu grozu, kas visām pašvaldībām, neatkarīgi no pašvaldības lieluma un cilvēku skaita (gan novadiem, gan valsts pilsētām), jānodrošina saviem iedzīvotājiem

Ar pieņemšanas brīdi

2026

2028

Aprūpe mājās cilvēkiem ar smagiem FT

Grupu māja (dzīvoklis) cilvēkiem ar GRT

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija

Krīzes centrs krīzes situācijā nonākušām personām

Patversme, nakts patversme personām bez noteiktas dzīvesvietas un krīzes situācijā nonākušām personām

Dienas aprūpes centrs cilvēkiem ar smagiem FT

Atelpas brīdis bērniem ar invaliditāti, cilvēkiem ar I grupas invaliditāti un cilvēkiem ar GRT (I, II grupas invaliditāte)

Specializētās darbnīcas cilvēkiem ar GRT

Sociālās rehabilitācijas pakalpojums bērniem ar uzvedības vai atkarības problēmām un jauniešiem ārpusģimenes aprūpē un pēc tās

Ģimenes asistents

ģimenēm ar bērniem, personām ar garīga rakstura traucējumiem, pilngadību sasniegušam bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās

Pašvaldība var nodrošināt sociālos pakalpojumus plašākam personu lokam vai veidot citus sociālos pakalpojumus, ja ir nodrošināti minimālā sociālo pakalpojumu groza pakalpojumi

Labklājības ministrija

Atbalsts bērniem ar autiskā spektra traucējumiem (AST) no 01.01.2025.

Uzturošā terapija

Bērniem no 2 līdz 7 gadu vecumam (neieskaitot) pēc **autisma diagnosticēšanas** vai aizdomām par AST

Jābūt:

- saņemtai agrīnās intervences programmai ārstniecības iestādē
- pēdējo 12 mēnešu laikā izsniegtām bērnu psihiatra, neirologa vai ārstniecības iestādes klīniskā un veselības psihologa rekomendācijām saņemt terapiju

Pakalpojuma saturs

- audiologopēda nodarbības
- ergoterapeita nodarbības
- logopēda vai skolotāja logopēda nodarbības;
- lietišķās uzvedības analīzes (ABA terapija) nodarbības;
- intensīvie ABA terapijas kursi

Kopējie izdevumi vienam bērnam nevar pārsniegt **3 150 euro**

Pakalpojumu sniedz nodibinājums "**Bērnu slimnīcas fonds**"

Vairāk informācijas: <https://www.lm.gov.lv/lv/uzturossas-terapijas-pakalpojums>

Psihosociālā rehabilitācija

Bērniem no 2 līdz 18 gadiem (neieskaitot), ja noteikta **invaliditāte** un diagnosticēti AST

Pakalpojumu var saņemt **arī bērna ar AST ģimenes locekļi** – vecāki, vecvecāki, audžuģimene, aizbildņi, brāļi, māšas

Pakalpojuma saturs:

- vispārīgās atbalsta grupas (bērna ar AST pilngadīgajiem ģimenes locekļiem)
- specializētās atbalsta grupas (bērniem ar AST un viņa ģimenes locekļiem)
- radošās darbnīcas (bērniem ar AST un viņa nepilngadīgajiem brāļiem vai māšām)

Pakalpojuma apjoms

8 vispārīgās atbalsta grupu nodarbības
12 specializētās atbalsta grupu nodarbības
12 radošās darbnīcu nodarbības

Pakalpojumu sniedz biedrība "**Latvijas Autisma apvienība**"

Vairāk informācijas:

<https://www.lm.gov.lv/lv/psihosocialas-rehabilitācijas-pakalpojums>

Labklājības ministrija

Izaicinājumi un nepieciešamie pilnveides pasākumi

VDEĀVK kapacitāte un pieaugošais personu ar invaliditāti skaits

Izmaiņas invaliditātes novērtēšanas pieejā gan bērniem, gan pilngadīgām personām

Prognozējamās invaliditātes statuss

Invaliditātes cēlonības (arodsaslimšana) pārskatīšana

Īpašas kopšanas reforma

Atzinums par DNL pēc 26 darbnespējas nedēļas

Rezidentu jautājums

ES invaliditātes kartes direktīvas transponēšana

Labklājības ministrija

Paldies par uzmanību!